

Znanstveni program kongresa obuhvatio je 463 usmena izlaganja i 573 prikazana postera u 10 sekcija: Poljoprivredna i šumarska entomologija; Ponašanje kukaca; Biološka i integrirana zaštita bilja od kukaca; Kemijska ekologija i multitrofičke interakcije; Ekologija i toksikologija insekticida; Ekologija, bioraznolikost i konzervacijska entomologija; Genetika i evolucijska biologija; Biotehnologija u suzbijanju kukaca; Značaj kukaca u globalnoj proizvodnji hrane; Medicinska i veterinarska entomologija; Morfologija, sistematika i filogenija; Parazitologija, patologija i imunologija; Fiziologija i biokemija; Socijalni kukci i apidologija; Urbana entomologija i zaštita uskladištenih proizvoda; Simbioza i biologija vektora virusa). U izlaganjima su također sudjelovali brojni studenti kroz usmena izlaganja, postere i virtualne postere. Na kongresu je održano i šest plenarnih predavanja.

Tijekom kongresa sudionici iz Hrvatske predstavili su svoje radove. Poster naslova: Analysis of Croatian *Cydia pomonella* L. (Lepidoptera: Tortricidae) population variability by using geometric morphometrics, autora: I. Pajač Živković, H.A. Benitez, B. Barić, R. Bažok, Z. Drmić, M. Mrganić i D. Lemić. Poster naslova: Bioassays - quick proof of Colorado Potato Beetle field resistance, autora: D. Lemić, H. Virić Gašparić, M. Čačija, Z. Drmić, M. Mrganić R. Bažok. Poster naslova: Spread and population genetics of biological control agent *TORYMUS SINENSIS* in Croatia, Slovenia and Hungary, autora: D. Matošević, N. Lacković, K. Kos, G. Melika. Posebno je važno istaći usmeno izlaganje prof. dr. sc. Katarine M. Mikac (Universisty of Wollongong, Australija) višegodišnje suradnice Zavoda za poljoprivrednu zoologiju (AFZ) koja je prezentacijom naslova: A decade of populations genetics and geometric morphometrics research on the western corn rootworm in Southern Europe: what have we learned and where to from here? predstavila dosadašnja istraživanja i rezultate suradnje ove dvije institucije kao i planove za buduće zajedničke znanstvene djelatnosti.

Radovi prezentirani na kongresu bili su vrlo kvalitetni i praćeni zanimljivim raspravama iz kojih su proizašle nove suradnje te razmjene iskustava i znanja.

doc. dr. sc. Darija Lemić

IZ RADA POVJERENSTVA ZA JEZIK

Pregledavajući jezične savjete, koje na svojim mrežnim stranicama objavljuje Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, izdvojio sam neke preporuke za koje će, vjerujem, biti zainteresirani i čitatelji našega časopisa.

A-vitamin > vitamin A

U hrvatskome standardnom jeziku umjesto polusloženice koju tvore veliko početno slovo koje označuje vrstu vitamina i riječ *vitamin*, npr. *A-vitamin*, *C-vitamin*, nazive vitamina pravilno je pisati kao izraz u kojemu je prva sastavnica

imenica *vitamin*, a druga veliko slovo kojim se označuje određeni vitamin, primjerice *vitamin A*, *vitamin C*. Takav način zapisivanja naziva vitamina sustavan je za sve vitamine te se tako pravilno zapisuju i nazivi vitamina koji uz slovnu sadržavaju i brojčanu oznaku, npr. *vitamin B12*, *vitamin E307*. Isto tako označujemo i biljne bolesti uzrokovane virusima npr.; virus Y krumpira, virus X krumpira, virus A krumpira ili pravilnije krumpirov virus Y, krumpirov virus X itd.

adresa e-pošte > e-adresa

Izraz *elektronička adresa* skraćeno se piše *e-adresa*. Izraz *elektronička pošta* označuje način prenošenja poruka računalnim sustavom. Skraćeno ga pišemo *e-pošta*. Umjesto izraza *adresa e-pošte* bolje je pisati samo *elektronička adresa* ili *e-adresa*.

aplicirati na natječaj > prijaviti se na natječaj

Engleska riječ *application* znači ‘primjena, uporaba, molba, prijava’. S njom su tvorbenu povezani glagol *to apply* i pridjev *applicable*. U hrvatskome jeziku internacionalizam *aplicirati* ovisno o kontekstu znači ‘primijeniti’ ili ‘primjenjivati’. Pod utjecajem engleskoga jezika taj internacionalizam dobiva i značenje ‘prijaviti se’ i ‘prijavljivati se’, npr. *aplicirati na natječaj za posao*, *aplicirati za članstvo u Europskoj uniji*. U tome značenju u hrvatskome jeziku treba upotrijebiti glagol *prijaviti se / prijavljivati se*.

bakterijalna infekcija > bakterijska infekcija

Jedno od načela jezičnoga posuđivanja glasi: ako treba preuzeti koju riječ iz drugoga jezika, ne treba preuzimati i riječi koje su od nje izvedene, nego ih treba izvoditi iz hrvatske posuđenice (ako smo posudili imenicu, pridjev treba izvesti od nje prema pravilima hrvatske tvorbe, a ne iz stranoga jezika posuditi i pridjev). U hrvatski smo jezik tako npr. preuzeli riječ *bakterija*, ali pridjev izvodimo po pravilima hrvatske tvorbe prema kojima se osnovi dodaje nastavak *-ski* ili *-ni*. Stoga hrvatskomu standardnom jeziku pripada pridjev *bakterijski*, npr. *bakterijska infekcija*, *bakterijska upala*, a ne pripada mu pridjev *bakterijalni*, preuzet prema engleskome *bacterial*, npr. *bakterijalna infekcija*, *bakterijalna upala*.

biouzgoj

Prefiksoidi su tvorbene sastavnice/jedinice koji imaju značenje cijele riječi i nalaze se ispred tvorbene osnove riječi. Nisu samostalna riječ, nego se pišu sastavljeno s drugom leksičkom sastavnicom s kojom tvore riječ i jednu naglasnu cjelinu. Prefiksoidne je pogrešno pisati nesastavljeno, dakle odvojeno od druge riječi iako se u praksi oni često tako pišu. Primjerice, prefiksoid *bio-* često se pogrešno piše nesastavljeno s tvorbenom osnovom riječi, npr. *bio uzgoj*, *bio proizvodnja*, *bio otpad* umjesto *biouzgoj*, *bioproizvodnja*, *biootpad*.

biobaza	bioetika	bioproгноza
biocentar	biofizika	biootpad
biodizel	bioinformatika	bioulje
bioenergija	biometeorologija	biovrt

buča i buća

U hrvatskome jeziku riječ *buča* označuje jednogodišnju biljku i njezin velik okrugao plod. Riječ je *buča* regionalizam, pa je u hrvatskome standardnom jeziku bolje u tome značenju upotrijebiti riječi *bundeva* ili *tikva*. Riječ *buća/bućica* označuje sportski rekvizit te je dobro *vježbati s bućicama*.

Celsiusov stupanj > Celzijev stupanj

Mjerna jedinica za izražavanje temperature, čija je oznaka °C, ime je dobila po švedskome fizičaru i astronomu Andersu Celsiusu. U hrvatskome standardnom jeziku naziv te mjerne jedinice ustaljeno se pojavljuje kao *Celzijev stupanj* iako bi on trebao glasiti *Celsiusov stupanj*. Tako bi posvojni pridjev u tome nazivu bio u skladu s drugim posvojnima izvedenim od skandinavskih prezimena na *-us*, npr. *Sibeliusove skladbe* (prema skladatelju Jeanu Sibeliusu), *Berzeliusova otkrića* (prema kemičaru Jönsu Jakobu Berzeliusu), *Stagneliusova poezija* (prema pjesniku Eriku Johanu Stagneliusu). Na strana imena iz živih jezika ne odnosi se pravilo koje vrijedi za latinska imena koja završavaju na *us* (npr. *Claudius*, *Horatius*, *Marcus*), a koja u hrvatskome glase *Klaudije*, *Horacije*, *Marcije*. Međutim, stručnjaci u strukama u kojima se taj naziv primjenjuje suglasni su da on, zbog ustaljenosti i čestoće uporabe, glasi *Celzijev stupanj*. Nazivi *stupanj Celzija* te *celzijevac* ne pripadaju hrvatskomu standardnom jeziku, u njemu je pravilan samo naziv *Celzijev stupanj*. Između bročane vrijednosti i znaka za Celzijev stupanj treba pisati bjelinu (npr. 22 °C).

često puta > često

Prilog *često* znači 'mnogo puta ili u malim vremenskim razmacima'. Stoga je umjesto izraza *često puta* dovoljno upotrijebiti samo prilog *često*. Umjesto *Često puta ručam u restoranu, Nina ga je često puta spominjala*, treba *Često ručam u restoranu, Nina ga je često spominjala*.

četvrti po redu > četvrti

Izraz *četvrti po redu* pleonastičan je, tj. u njemu se udvaja značenje: ako je netko četvrti (ili nešto četvrto), jasno je da je četvrti (četvrto) po redu. Stoga umjesto *četvrti po redu* treba govoriti i pisati samo *četvrti*.

dizertacija > disertacija

Riječ *disertacija* pripada skupini internacionalizama latinskoga podrijetla koji u latinskome imaju dva *s* u sredini riječi, a u hrvatskome se prenose sa *s*, npr. *asocijacija*, *agresija*, *asimilacija*, *masa*, *posesivnost*. Toj skupini pripada i riječ *kazeta*, ali se ona toliko ustalila da je više nema smisla mijenjati. U riječi *dizertacija/disertacija* uporaba se još uvijek koleba pa je u hrvatskome standardnom jeziku bolje upotrijebiti lik *disertacija*.

Dobar večer! > Dobra večer!

Imenica *večer* u hrvatskome standardnom jeziku ženskoga je roda. Zato je pravilno pozdravljati s *Dobra večer!*, a pogrešno s *Dobar večer!* Pozdrav *Dobro*

veće! ne pripada hrvatskomu standardnom jeziku.

dozrijeti > dozreti

Osnova glagola *dozreti* i *sazreti* jest *zre* (*dozreti*, *sazreti*), a nije *zrije* (*dozrijeti*, *sazrijeti*). U nesvršenim se parnjacima tih glagola odraz jata dulji te oni glase *dozrijevati*, *sazrijevati*.

drveta i drva

Riječ *drvo* može označavati stablo, a može označavati i gradivo koje se dobiva sječom stabala. Ovisno o tome o kojemu je značenju riječ, razlikuju se i oblici riječi *drvo*. U prvome slučaju (kad je riječ o stablu) genitiv glasi *drveta*, npr. *Djeca trče oko drveta*. U drugome slučaju (kad je riječ o gradivu) genitiv glasi *drva*, npr. *Stol je načinjen od drva*.

duljina i dužina

Imenice *duljina* i *dužina* u hrvatskome standardnom jeziku istoznačnice su u značenjima 'udaljenost između dviju krajnjih točaka' (npr. *duljina/dužina ceste*) ili 'trajanje vremenskoga odsječka u kojemu se što događa' (npr. *duljina/dužina kazališne predstave*). Međutim, u nazivlju pojedinih struka treba razlikovati uporabu tih imenica. U zemljopisnome nazivlju prednost treba dati nazivu *zemljopisna dužina* 'kutna udaljenost neke točke na Zemlji od početnoga meridijana do meridijana te točke' zbog njegove terminološke prihvaćenosti i rasprostranjenosti.

Dakle, pogrešno je *zemljopisna duljina*, a pravilno *zemljopisna dužina*. U matematičkome nazivlju *dužina* je dio pravca omeđen dvjema krajnjim točkama, uključujući i njih', a *duljina*' je osnovna veličina u sustavu SI kojom se opisuju prostorna udaljenost dviju točaka, pomak i prijeđeni put'. Upotrebljava se i izraz *duljina dužine* u značenju 'udaljenost krajnjih točaka dužine'.

duljina/dužina ceste
duljina dužine
zemljopisna dužina

dvolitarski > dvolitreni

Pridjev *dvolitarski* izveden je od riječi *litar*, a pridjev *dvolitreni* od riječi *litra*. S obzirom na to da hrvatskomu standardnom jeziku pripada riječ *litra*, a ne pripada mu riječ *litar*, u njemu treba upotrebljavati pridjev *dvolitreni* izveden od imenice *litra*.

NE	polulitarski	trolitarski	stolitarski
DA	polilitreni	trolitreni	stolitreni

Milan Mesić, dipl. ing. agr.